

Ministerie van SZW
Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
mevrouw Van Gennip en de minister voor
Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen mevrouw Schouten
Postbus 90801
2509 LV Den Haag

Ministerie van VWS
Minister voor Langdurige Zorg en Sport mevrouw Helder
Postbus 20350
2500 EJ Den Haag

Hof van Transwijk 2
3526 XB Utrecht
030 284 3200
vraagbaak@loc.nl

BTW: 808564018B01
IBAN: NL42 TRIO 0198 5295 70
KvK: 30162169

Betreft: Verzoek gesprek over knelpunten regelgeving vrijwilligersvergoeding voor cliëntenraadsleden

Utrecht, 1 september 2022

Geachte minister Van Gennip, minister Schouten en minister Helder,

De overheid ondersteunt en stimuleert vrijwilligerswerk vanuit de visie dat vrijwilligerswerk van groot maatschappelijk belang is. Als ministers van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, voor Armoedebeleid en Participatie en voor Langdurige Zorg en Sport valt dit onderwerp onder uw gezamenlijke verantwoordelijkheid.

‘Omzien naar elkaar’ staat centraal in het regeerakkoord en veel burgers doen dit concreet in de vorm van vrijwilligerswerk. LOC Waardevolle zorg ondersteunt cliëntenraden in allerlei sectoren van zorg en welzijn. Vanuit die ervaring weten wij dat de kwaliteit van medezeggenschap van cliënten in zorg en welzijn staat en valt met de vrijwillige inzet van geschikte cliëntenraadsleden.

Deze brief van LOC Waardevolle zorg gaat over signalen die leden van cliëntenraden in zorg en welzijn aan ons doorgeven. Dit betreft knelpunten in de regelgeving rondom de vrijwilligersvergoeding en de drempels die dit opwerpt om zich als vrijwilliger in te (blijven) zetten.

Wij lichten in deze brief de knelpunten toe en pleiten voor heldere en eenvoudige regelgeving die motiverend werkt voor mensen om vrijwilligerswerk te doen. We verzoeken u om hierover met ons in gesprek te gaan en mogelijke oplossingen te bespreken.

Drijfveren cliëntenraadsleden

De drijfveer voor mensen om tijd, kennis en ervaring beschikbaar te stellen als cliëntenraadslid start meestal vanuit persoonlijke waarden en betrokkenheid. Omdat iemand bijvoorbeeld als cliënt, mantelzorger of naaste te maken kreeg met een zorg- of welzijnsorganisatie. Vanuit die ervaring wil iemand een stem geven aan cliënten in het organisatiebeleid en bijdragen aan waardevolle zorg. Het gaat om mensen uit alle hoeken en richtingen van de samenleving die via de cliëntenraad uiteenlopende professionele expertise en levenservaring meebrengen naar de sectoren zorg en welzijn. De inzet van deze mensen draagt bij aan de samenleving als geheel en zoals het kabinet die voor zich ziet.

Cliëntenraadsleden zetten zich op vrijwillige basis in. Daarnaast vinden veel cliëntenraadsleden het belangrijk om ook een vorm van financiële waardering te ontvangen. Op het sociaal platform van LOC verwoordt een cliëntenraadslid dit als volgt: "Aan de ene kant vinden we een vergoeding symbolisch, want we doen het werk graag, het geeft ons energie. Maar aan de andere kant vraagt het ook best veel tijd en inzet, en dat naast onze banen en gezinnen! Een vergoeding is dan redelijk."

Cliëntenraden moeten vaak veel moeite doen om geschikte leden te vinden die zich in willen zetten voor de medezeggenschap. Heldere en duidelijke financiële randvoorwaarden voor deze vorm van vrijwillige inzet, dragen bij aan de motivatie voor mensen om cliëntenraadslid te worden en te blijven.

Financiële drempels vrijwilligerswerk

Wij krijgen regelmatig signalen dat de huidige regelgeving voor financiële vergoedingen drempels opwerpt voor mensen om zich vrijwillig te blijven inzetten. Dit heeft te maken met de veelheid aan (lokale) regels en onzekerheid over hoe instanties de regelgeving toepassen (belastingdienst, gemeente, UWV). En dat dit mogelijk gevolgen zal hebben voor het besteedbare inkomen.

Ingewikkelde optelsom van vrijwilligersvergoeding en onkostenvergoeding

Een vrijwilliger kan als beloning een vrijwilligersvergoeding ontvangen. Daarnaast kan een vrijwilliger een onkostenvergoeding ontvangen voor daadwerkelijk gemaakte kosten. Het komt voor dat een vrijwilliger meer ontvangt dan de vrijgestelde vergoedingen, op dit moment 1800 euro op jaarbasis met een

maximum van 180 euro per maand. Indien alle vergoedingen samen hoger zijn dan deze vrijstelling dan wordt de hele vergoeding (inclusief gemaakte kosten) belast voor de inkomstenbelasting. Dit geldt ook als de vergoeding slechts 1 euro hoger is. Wij krijgen signalen dat dit mensen onzeker maakt over de financiële gevolgen van hun vrijwillige inzet, onder meer omdat het vooraf niet altijd duidelijk is voor welk bedrag iemand onkosten zal gaan maken.

Onduidelijkheid over wat onkosten zijn en wat niet

Sommige vrijwilligers ontvangen alleen een onkostenvergoeding. Wanneer dit meer is dan de vrijstelling dienen zij aan de belastingdienst aan te tonen dat deze vergoeding enkel de onkosten dekt. Wij krijgen signalen van cliëntenraadsleden in deze situatie dat de belastingdienst soms onkosten aanmerkt als vrijwilligersvergoeding, waardoor het gehele bedrag belast wordt voor de inkomstenbelasting. Dit ervaren mensen als een straf op hun vrijwillige inzet.

Meer korting op uitkering dan hoogte vergoeding

Mensen met een uitkering via het UWV worden, als zij het maximum van de vrijwilligersvergoeding overschrijden, voor het volledige bedrag gekort op hun uitkering. Bij bijvoorbeeld de WW-uitkering is de korting niet het daadwerkelijke bedrag, maar een fictief bedrag op basis van de bestede uren tegen een fictief uurloon. Daardoor kan de korting op de uitkering veel hoger zijn dan het bedrag wat iemand voor het vrijwilligerswerk heeft ontvangen. Mensen worden gekort op hun inkomen, terwijl zij werk doen wat bijdraagt aan goede zorg en de samenleving als geheel.

Onvoorspelbaarheid ontmoedigt mensen met een uitkering

Gemeenten hanteren verschillende regels over kortingen. Mensen die een uitkering via de gemeente krijgen, moeten zelf navragen wat de regels binnen de gemeente zijn. Ook moeten zij de gemeente "alle informatie verstrekken waarvan zij redelijkerwijs kunnen vermoeden dat die van invloed kan zijn op de hoogte van hun uitkering." Het is voor mensen onduidelijk welke informatie de gemeente hier bedoelt en wat de gevolgen kunnen zijn van het al dan niet verstrekken van de juiste informatie. Deze onvoorspelbaarheid maakt mensen onzeker en ontmoedigt om aan vrijwilligerswerk te beginnen.

Onbekendheid met regelgeving

Veel regels rondom vergoeding van vrijwilligerswerk staan in gemeentelijke verordeningen of beleidsregels in plaats van in een duidelijke landelijke wet. Vaak kennen mensen met een uitkering de inhoud en reikwijdte van deze regels niet. Deze veelheid en wirwar aan regels vraagt om duidelijkheid en duidelijker communicatie vanuit de overheid. Leden van cliëntenraden zijn soms mensen

die een uitkering als inkomen hebben. Dat kan allerlei redenen hebben. Maar het laatste wat we willen is dat zij zich zorgen moeten maken om kortingen op hun uitkering, omdat ze de ingewikkelde regels niet goed kennen. En hun werk voor de medezeggenschap financieel wordt bestraft.

Oplossingsrichtingen

LOC Waardevolle zorg verzoekt u om eenduidig en motiverend vrijwilligersbeleid. Beleid waarbij mensen zich geen zorgen hoeven te maken dat vrijwilligerswerk een risico vormt op het eigen inkomen. Dat betekent bijvoorbeeld duidelijke regels voor mensen die een uitkering ontvangen en het ongedaan maken van het optellen van onkostenvergoedingen bij de vrijwilligersvergoeding.

Met deze oplossingen stimuleert u dat meer mensen zich vrijwillig willen inzetten voor medezeggenschap. En dat cliëntenraadsleden zich ook daadwerkelijk kunnen richten op waardevolle zorg voor degenen die dat nodig hebben.

Graag bespreken wij de knelpunten en mogelijke oplossingen in deze brief nader met u in een gesprek.

Wij kijken uit naar uw antwoord.

Met vriendelijke groet,

Marthijn Laterveer
Coördinator